

Dr. Linda Kok is arts en sinds 2016 werkzaam bij het Instituut Verantwoord Medicijngebruik als adviseur en auteur van FTO-modules. Ze schreef onder meer de *FTO-module Hooikoorts*.

WANNEER (G)EEN ZELFZORGMIDDEL?

Alarmsymptomen bij hooikoorts herkennen

De recent herziene *FTO-module Hooikoorts* bevat enkele belangrijke besprekpunten: wanneer verwijst de apotheker een patiënt met hooikoortsklachten door naar de huisarts? Wanneer is een recept-geneesmiddel nodig en wanneer volstaat een zelfzorgmiddel?

TEKST MARC DE LEEUW, APOTHEKER EN MEDISCH REDACTEUR

De precieze prevalentie van hooikoorts, een vorm van allergische rinitis, is niet bekend. In 2024 bedroeg deze 55,6 per 1.000 inwoners in de Nederlandse huisartsenpraktijken.¹ In werkelijkheid kan deze prevalentie aanzienlijk hoger zijn, omdat veel mensen met hooikoortsklachten waarschijnlijk niet naar de huisarts gaan, maar hun klachten met zelfzorgmedicatie behandelen. 'Voor apothekers is het belangrijk om te weten wanneer ze iemand met hooikoortsklachten naar de huisarts moeten doorsturen', zegt arts dr. Linda Kok, auteur van de herziene FTO-module van het IVM.²

MILDE EN INTERMITTERENDE KLACHTEN

Om hooikoortsklachten te beteugelen zijn in de eerste plaats praktische maatregelen nodig, zoals niet naar buiten gaan bij veel pollen, prikkels vermijden, midden op de dag ramen en deuren gesloten houden en bij oogklachten een zonnebril opzetten. Kok: 'Als dat onvoldoende helpt, komt medicatie in beeld. Bij milde en intermitterende klachten kunnen apothekers patiënten helpen door het verstrekken van zelfzorgmedicatie en bijbehorend advies. De *NHG-Standaard Allergische en niet-*

*allergische rinitis*³ definieert hooikoortsklachten als "intermitterend" wanneer deze korter dan 4 dagen per week aanwezig zijn of korter dan 4 weken achtereen, en als "mild" wanneer deze geen invloed hebben op slaap en dagelijkse bezigheden, zoals school, sport en werk.'

ALARMSYMPTOMEN

Een belangrijk voordeel van het verstrekken van zelfzorgmedicatie in de apotheek is dat huisartsen hierdoor worden ontlast. 'In een aantal gevallen moeten mensen die met hooikoortsklachten in de apotheek komen wél naar de huisarts worden doorverwezen. Dit is het geval bij symptomen zoals benauwdheid of kortademigheid, bij ernstig gezwollen oogslimvliezen en gekleurd oogvocht of als er uitsluitend klachten zijn aan één kant van de neus. Ook zwangere vrouwen die zich voor het eerst presenteren met hooikoortsachtige klachten moeten door de huisarts worden gezien. Hun klachten kunnen op andere pathologie wijzen. Het is anders als een vrouw bijvoorbeeld al 10 jaar hooikoortsklachten heeft en dan zwanger wordt. Belangrijk is dat apothekers doorvragen naar de alarmsymptomen en zwangere

vrouwen zo nodig naar de huisarts doorverwijzen.'

Kok noemt nog een aantal punten die huisartsen en apothekers op het FTO zouden kunnen bespreken. 'Zo is het belangrijk dat huisartsen verifiëren of apothekers de genoemde alarmsymptomen herkennen. Ook van belang is het antwoord op de vraag: welke informatie verstrekken we? Denk dan aan websites als Apotheek.nl, Thuisarts.nl en Pollennieuws.nl.'

FINANCIËLE GEVOLGEN

Een ander besprekpunt volgens Kok zijn de financiële consequenties die de keuze voor een recept- of een zelfzorggeneesmiddel kan hebben voor de patiënt. Volgens de NHG-standaard heeft een oraal of nasaal antihistaminicum de voorkeur bij incidentele klachten. Voorbeelden zijn azelastine en cetirizine. Verschillende van deze preparaten zijn ook als zelfzorgmiddel beschikbaar. Afhankelijk van de hooikoortssymptomen en -ernst kan een receptplichtige corticosteroïdneusspray aangewezen zijn.³ Kok: 'Bij antihistaminica kan het al of niet receptplichtig zijn van een middel meewegen in de keuze. Bij een receptgeneesmiddel is de receptregelvergoeding een extra kostenpost als de patiënt nog niet door het eigen risico heen is. In zo'n geval is een zelfzorggeneesmiddel waarschijnlijk voordeliger dan een receptgeneesmiddel omdat de patiënten geen receptregelvergoeding hoeven te betalen.' ←

REFERENTIES

De referenties staan in de onlineversie van dit artikel op farmamagazine.nl.